

Motion till riksdagen 2023/24:793

av **Mathias Tegnér och Markus Kallifatides (båda S)**

Om konstruerandet av en grön investeringsbank

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utreda införande av en statlig grön investeringsbank för att tillhandahålla billigt och långsiktigt kapital för offentliga och privata investeringar för klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För att nå de svenska klimatmålen och Sveriges klimatåtaganden i EU kommer det att krävas omfattande investeringar i bland annat infrastruktur, industrins omställning och ny teknologi. En grön statlig investeringsbank vore ett kraftfullt verktyg för att göra detta möjligt. Detta eftersom staten kan göra något som de privata aktörerna idag inte klarar av: bidra med de stora summor långsiktigt och uthålligt kapital som den gröna omställningen kräver.

Det handlar om jobben och svensk industri men det handlar framförallt om vårt gemensamma klimatansvar.

Behovet är identifierat av expertorgan

Klimatpolitiska rådet är tydligt med att investeringstakten måste öka. Fler gröna investeringar måste påskyndas och de pekar på att en stor potential finns i att utveckla statliga aktörer likt Europeiska investeringsbanken, Nordiska investeringsbanken, Almi Företagspartner, Svensk Exportkredit och det nya systemet med gröna kreditgarantier via Riksgälden och Exportkreditnämnden.

Utredningen Finansiering av näringslivets gröna omställning konstaterade år 2022 att finansieringsmöjligheterna behöver stärkas för omställningen av svensk etablerad industri, investeringar i ny teknologi samt stora infrastrukturprojekt i Sverige. Statens

riskdelning mot finansmarknaden måste öka genom att tillgodose mer uthålligt och flexibelt kapital genom både krediter, lån och riskkapital. Det statliga främjandet omfattar många olika aktörer och finansieringskällor, och kompetensen om klimatnytta och projektfinansiering bland myndigheter och statliga bolag behöver samlas för att stärka statens kapacitet att bedöma nya affärsmodeller och teknik och kunna ställa ut finansiering till lämpliga gröna investeringar.

Hur skiljer sig en investeringsbank från ”vanlig” statlig upplåning?

Investeringsbankens främsta syfte skulle vara att, till skillnad från upplåning via Riksgälden, mobilisera privat kapital och tillgodose billigt, tålmodigt kapital för investeringar som inte nödvändigtvis ska vara offentligt ägda över tid. En statlig investeringsbank vore ett kostnadseffektivt verktyg för att öka investeringstakten i exempelvis klimatsmarta bostäder, laddstolpar och energieffektiviseringsåtgärder i bostadsbeståndet och industrilokaler, bioraffinaderier, batterifabriker och infrastruktur för koldioxid-avskiljning och lagring. En statlig investeringsbank skulle också kunna användas för att sänka kostnaderna för enskilda medborgare för att investera i elbil, energieffektivisering eller förnybar energi. Investeringsbanken får kapital från staten som används som säkerhet för lån på den internationella kapitalmarknaden. Säkerheten gör det möjligt för investeringsbanken att mobilisera kapital långt över insatskapitalet till företag i behov av garantier eller långsiktiga lån till låg ränta. Genom ränteintäkterna vore investeringsbankens verksamhet vinstgenererande för staten.

Hur har andra länder gjort?

Flera länder har etablerat statliga investeringsbanker för att öka investeringstakten, bland andra Tyskland (Kreditanstalt für Wiederaufbau, KfW), Nederländerna (Nederlandse Waterschapsbank, NBW), Storbritannien (UK Infrastructure Bank) och Skottland (The Scottish National Investment Bank). EU har placerat de offentliga investeringsbankerna European Investment Bank (EIB) och European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) och investeringskapital i hjärtat av sin nya industristrategi och uppmanar EU-länder att etablera nationella finansieringsinstrument för att komplettera Europeiska investeringsbanken. Det nationella initiativet Fossilfritt Sverige, som samordnar näringslivets färdplaner för fossilfrihet, har också i sin finansieringsstrategi slagit fast att ett prioriterat förslag är att Svensk Exportkredit ska utvecklas till en grön investeringsbank med kompetens att bedöma nya gröna innovativa projekt och en utökad låneram.

Sverige behöver en grön statlig investeringsbank

Sverige behöver en svensk grön investeringsbank som samlar flera kompletterande finansiella instrument, kompetenser om ny teknik och projektfinansiering, samt kompetens om svenska företag och den svenska marknaden. Den skulle både kunna mobilisera mer kapital från den privata finansmarknaden och öka Europeiska investeringsbankens investeringar i Sverige. Det är en nödvändig och effektiviserande

finansmarknadspolitisk åtgärd för att öka investeringarna i den gröna omställningen, skapa fler gröna jobb i Sverige och nå Sveriges och EU:s klimatmål.

Hur en grön investeringsbank skulle utformas bör därför utredas i närmare detalj. Utredningen bör bland annat omfatta att:

- Analysera och ta ställning till vilka finansiella instrument som idag finns utspridda på olika aktörer som skulle kunna samlas i en investeringsbank för att stärka finansieringsmöjligheterna för omställningen av etablerad industri, investeringar i ny teknologi, stora infrastrukturprojekt, samt hushållens omställning;
- Analysera och ta ställning till vilka kompetenser om klimatnytta och projektfinansiering som idag är utspridda på flera myndigheter och statliga bolag som bör samlas i en investeringsbank för att stärka kapaciteten att bedöma nya hållbara affärsmodeller, projektfinansiering och innovativ teknik;
- Bedöma om Svensk Exportkredit skulle kunna utvecklas till en grön investeringsbank;
- Föreslå ägardirektiv samt uppskatta vilka budgetanslag som skulle behövas för att en investeringsbank på ett ändamålsenligt sätt ska kunna öka statens riskdelning mot finansmarknaden genom att tillgodose mer uthålligt och flexibelt kapital;
- Kartlägga internationella erfarenheter av statliga investeringsbanker med särskilt fokus på effekten på statens strategiska samordning och styrning av klimatomställningen.

Mathias Tegnér (S)

Markus Kallifatides (S)